

TECHNIEK

Werkplaatsen met dure machines zijn kraamkamers voor eenpitters

Oude fabriekshallen gevuld met 3D-printers en laser cutters voor industriële starters

Hans de Jongh
Amsterdam

Voor een nieuwe klant werkt meubelmaker Wouter Nieuwenhuis aan een keuken op maat, maar niet met zijn eigen machines of in zijn eigen atelier. Eenpitter Nieuwenhuis staat te zagen in de Openbare WerkPlaats, een van een reeks nieuwe initiatieven om het groeiende leger zzp'ers in Amsterdam van dienst te zijn.

Het idee achter concepten als de Openbare WerkPlaats is simpel en helemaal van deze tijd: bouw lege fabriekshallen om en plaats er grote machines en gespecialiseerde apparaten in die kleine ondernemers, vaak afkomstig uit de creatieve sector, kunnen huren.

Nieuwenhuis heeft er profijt van. Hij heeft nu de beschikking over een machine waarmee hij zeer nauwkeurig en fijn kan zagen. 'Thuis heb ik die niet, maar voor zo'n keuken als deze moet je toch heel precies kunnen werken en hier kan dat.'

De Openbare WerkPlaats, opgezet door een voormalige timmerman en een hbo-docent, is in april van start gegaan op een industrieterrein in het oosten van de hoofdstad. Aan de noordkant is net iets soortgelijks opgezet. Pal over het IJ zit iFabrica dat onder meer computergestuurde metaalsnijders ter beschikking stelt. En midden in het stad, in de oude Waag, heeft het Open Wetlab zojuist zijn deuren geopend, zij het voor een geheel andere doelgroep, namelijk ondernemende biotechnici. Mede-oprichter Pieter van Boheemen is er zelf een. Naast zijn werk in het Wetlab heeft deze Delftse ingenieur ook een eigen bedrijf, Amplino. Het is een start-up die een mobiel diagnostisch apparaat heeft ontwikkeld om vast stellen of iemand malaria onder de leden heeft.

Van Boheemen heeft voor ogen dat het Amsterdamse Wetlab een kraamkamer wordt voor soortgelijke initiatieven. In de Waag kunnen 'would be'-ondernemers hun ideeën testen en uitwerken. Ter illustratie: in september gaat er in het nieuwe, openbare laboratorium waarschijnlijk iemand van start die lichtgevende planten wil maken. Van Boheemen: 'Dat soort ideeën kunnen bijvoorbeeld uitgroeien tot nieuwe bedrijven.'

Bij iFabrica is dat ook een van de achterliggende gedachten. Daar, in een oude fabriekshal van Stork, legt initiatiefnemer en mede-investeerder Maarten Twigt uit wat voor soort klanten hij trekt. Het gaat onder meer om een ingenieur in de

ruimtevaartindustrie die in zijn vrije tijd een nieuw soort luxe tent ontwikkelt inclusief zonnepanelen. Twigt: 'Hier gaat hij het prototype maken. Dat is precies de bedoeling: mensen die hier hun plannen uitwerken en dan uitvliegen naar een een broedplaats om daar hun bedrijf op te zetten.'

Twigt, die een paar jaar geleden zijn aandeel in een verpakkingsbedrijf verkocht, is iFabrica begonnen na het lezen van een artikel over de Amerikaanse 'maker movement'. 'Toen wist ik meteen: dat gaat het worden.'

In essentie draait de 'maker movement' om mensen die geloven in open innovatie en kleinschalige productie. Het heeft een soort 'activistisch element' dat ook ten grondslag heeft gelegen aan de oprichting van het Open Wetlab, zegt Van Boheemen. 'Het gaat erom dat je zelf het heft in handen wil nemen en houden. We hebben hier bijvoorbeeld bijenkwakers en aardappeltelers langs gekregen die willen kijken hoe ze onafhankelijk kunnen worden van de grote agrobédrijven. Het gaat om eigenaarschap.'

Helemaal nieuw zijn de Amsterdamse werkplaatsen echter

Initiatiefnemer Maarten Twigt van iFabrica, dat in een fabriekshal in Amsterdam een openbare werkplaats heeft ingericht.

FOTO: PETER STRELITSKI

**Voorbeeld
De 'maker movement' in VS is inspiratiebron**

**Activistisch
'Zelf het heft in handen nemen en houden'**

**Op eigen benen
Werkplaatsen hoeven niet op subsidies te rekenen**

niet. Ze borduren voort op eerdere Amerikaanse initiatieven zoals het Fablab, een eerste openbare werkplaats die in 2001 is voortgekomen uit het Massachusetts Institute of Technology. Het MIT wilde de 'gewone' man doordringen van de mogelijkheden die techniek te bieden heeft. Inmiddels zijn er overal ter wereld Fablabs. Het gaat om werkruimten die met min of meer dezelfde apparaten, zoals 'laser cutters' en freesmachines, zijn ingericht. Zes jaar geleden maakte Nederland er kennis mee. Toen opende het eerste Fablab zijn deuren in hetzelfde gebouw waar nu ook het Wetlab zit.

In zekere zin greep dit Amsterdamse Fablab terug op nog oudere, vaderlandse vormen van kleinschalige, ambachtelijke samenwerking. In Groningen bijvoorbeeld bestaat al zo'n vijftig jaar de Stadsworkplaats. Daar kan alles en iedereen — van amateur tot vakman — metaal en hout bewerken. Maar met het verdwijnen van veel ambachtelijk werk in de afgelopen decennia, zijn ook veel van dit soort werkplaatsen verdwenen.

Nu zijn ze op de weg terug, en dat is volgens betrokkenen mede het gevolg van de kredietcrisis. De

val van Lehman en de nationalisatie van ABN Amro hebben geleid tot een maatschappelijke 'afwaardering' van de financiële sector en een herwaardering van de techniek. Bovendien heeft de economische malaise ertoe geleid dat veel professionals, zoals architecten en industriële ontwerpers, voor zichzelf zijn begonnen. Daar wordt op ingespeeld. 'Er zijn allerlei mensen die geen vaste plek meer willen hebben en bij ons terecht kunnen', zegt Remco van der Vecht van de Openbare WerkPlaats.

Amsterdamse beleidsmakers hebben de nieuwe werkplaatsen met hun 3D-printers, lasersnijders en freesmachines meteen omarmd. 'Dit grootschalig aanbod van de juiste tools geeft een impuls aan de nieuwe maakindustrie en kan een aanwinst zijn voor de Amsterdamse economie en werkgelegenheid', aldus een recent ambtelijk rapport over de ontwikkelingen op de hoofdstedelijke arbeidsmarkt. 'Het voegt echt iets toe aan het creatieve ecosysteem van Amsterdam.'

Maar op subsidies hoeven de nieuwe werkplaatsen niet te rekenen. Het geld daarvoor is op, weet Van der Vecht. 'Dat is niet erg. Het werkt juist bevrijdend.'